

Vuxnas syn på talang ger konsekvenser för barn och ungdomar.

På fotbollsplanen är Lisa, åtta år, en talang. Hon blir utvald av sin tränare till ett särskilt utvecklingslag. Samtidigt får Stina stå över den fjärde matchen i rad. Motståndarna är för duktiga och matcherna för viktiga för att Stina ska få spela. Svenska riksidrottsförbundets riktlinjer propagerar för att barn och ungdomsidrott ska fokusera på glädje, lek och sammanhållning. Trots dessa riktlinjer slutar 40 procent av 7-10 åringar sin idrott på grund av att de känner sig för dåliga enligt en rapport från rädda barnen.

Många tränare använder sig idag av urvalssystem som ger sämre möjlighet till utveckling för de som inte är bäst i laget. Svenska riksidrottsförbundet är tydliga i deras riktlinjer med att toppning och selektering i tidig ålder kan hämma barns idrottsliga utveckling. Trots dessa direktiv envisas tränare med att ge fördelar till de individer som i tidig ålder visar talang.

Anders K.Ericsson är professor vid Florida University. Hans forskning visar att inga tydliga vetenskapliga bevis finns på att talang skulle vara något genetiskt. Talang är att prestera på en hög nivå och Ericsson förklarar att denna prestation utvecklas genom hård, målinriktad träning. Om tränare lägger mer tid på de ungdomar som är duktiga är det enligt Ericssons inte konstigt att dessa utvecklas snabbare. Receptet för att bli en duktig idrottare är nämligen att träna på nya saker, med ett högt antal repetitioner, fullt fokus samtidigt som kontinuerlig feedback ges från tränaren.

Om ungdomstränare blint tror på talangbegreppet leder det till en självuppfylld profetia. Ledaren hjälper, stöttar och individanpassar träningen för de duktiga spelarna. De andra ungdomarnas kompetens tas inte på lika stort allvar. Detta bildar en ond cirkel inom barn och ungdomsidrott då tränarens bild av att det finns något som kallas talang förstärks just

på grund av att de ungdomar som tidigt visat talang blir bättre. Ledarna kan ha haft en missvisande bild i första hand som mer handlar om fysisk mognad än förmåga. Konsekvensen blir att många lovande talanger slutar för att de känner sig för dåliga.

"Min son packade sin trunk själv varje dag när det var dags för träning, han älskade sin hockey. Ju längre hockeysäsongen gick, desto mindre fick han spela i matcherna. Till slut fick han inte spela alls. Han slutade packa trunken och gick inte mer till träningen. Det var aldrig någon som ringde och frågade vart han hade tagit vägen." (Mamma till en tolvårig före detta ishockeykille)

Idrottsledare har ett viktigt pedagogiskt uppdrag att på bästa sätt ta hand om barn som idrottar. Det innebär att hjälpa och stötta alla, oavsett vilken nivå de befinner sig på. Vi kan aldrig i ung ålder veta vilka individer som kommer utvecklas och bli stora talanger. Risken finns att blivande kompetenta tränare eller individer som på annat sätt kan utveckla svensk idrott går förlorade för att de aldrig får chansen att utvecklas.

Idag har ungdomsledare stor press från både föräldrar och förening att leverera bra resultat. Tränarens egoistiska skäl att vinna till varje pris gör att det logiska i att alla ska ges samma möjlighet till utveckling inte tas på allvar. Vi lever i ett samhälle där prestation premieras och allt fler ungdomar ser idrott som en möjlighet till karriär. Viljan att skapa framtida idrottsstjärnor får inte gå ut över dem som spelar för glädjen i sporten.

Vi måste hjälpas åt att skapa en värdegrund i idrottssammanhang där alla barn tillåts att utvecklas i sin takt. Svensk idrottspolitik har som mål att så många som möjligt ska idrotta så länge som möjligt. Gemenskap, glädje, självförtroende, lekfullhet och respekt är fina ledord från svenska riksidrottsförbundet. Vi som vuxna har ansvar att fokus inom barn och ungdomsidrott läggs på att utveckla talang hos alla istället för att leta talanger.

På fotbollsplanen ska både Lisa och Stina få delta i utvecklingslaget. Båda ska få spela matcher och känna sig sedda, respekterade och bekräftade av sina tränare.

-Jennie Davidsson